

Betænkning afgivet af Udvalget til Valgs Prøvelse den 16. december 2021

Betænkning og indstilling

fra

Udvalget til Valgs Prøvelse

(Vedrørende Inger Støjberg)

1. Baggrund

Undersøgelseskommissionen i sagen om instruksen om adskillelse ved indkvartering i asylsystemet (Instrukskommissionen) blev nedsat den 22. januar 2020, og kommissionen afgav delbetænkning den 14. december 2020.

Ifølge Forretningsordenen for Folketinget skal alle beretninger fra undersøgelseskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgående ministres, forhold, behandles af Udvalget for Forretningsordenen med henblik på eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet, jf. forretningsordenens § 56.

I betænkning og indstilling om Instrukskommissionens beretning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 27. januar 2021 fremsatte Udvalget for Forretningsordenen med tilslutning fra et flertal (S, V, RV, SF, EL, KF, LA, ALT, Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG) og Susanne Zimmer (UFG)) forslag til folketingsbeslutning om rigsretstiltale mod forhenværende minister Inger Støjberg med følgende ordlyd:

»Folketinget beslutter at rejse tiltale ved Rigsretten mod forhenværende minister Inger Støjberg med påstand om straf for overtrædelse af § 5, stk. 1, i lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvarlighed ved som udlændinge-, integrations- og boligminister at være ansvarlig for, at Udlændingestyrelsen i perioden fra den 10. februar 2016 og indtil senest den 12. december 2016 iværksatte og fastholdt en indkvarteringsadministration, hvorefter der i et antal sager adskiltes ægtefæller og samlevende par indkvarteret i asylsystemet, hvoraf mindst den ene part var under 18 år, i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og under tilsidesættelse af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglig forvaltning, pligtmæssigt skøn og proportionalitet samt forvaltningsrettens og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions krav til konkret og individuel partshøring, sagsoplysning og begrundede afgørelser. Det er en skærpende omstændighed, jf. § 5, stk. 2, i lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvarlighed,

at forhenværende minister Inger Støjberg i tilknytning til dette forløb afgav urigtige eller misvisende oplysninger til Folketinget under samrådene i Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg den 1. juni 2017 om samrådsspørgsmål AT og AU, den 23. juni 2017 om samrådsspørgsmål AWAZ, den 11. oktober 2017 om samrådsspørgsmål A og B og den 1. marts 2019 om samrådsspørgsmål Q, R og U.

Folketinget vælger som anklagere under rigsretssagen advokat Anne Birgitte Gammeljord og advokat Jon Lauritzen.«

Der henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, B 134 som fremsat.

Beslutningsforslaget om rigsretstiltale mod forhenværende minister Inger Støjberg blev vedtaget den 2. februar 2021. For stemte 139 (S, V, RV, SF, EL, KF, LA, ALT, Orla Østerby (UFG), Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG) og Susanne Zimmer (UFG)), imod stemte 30 (Hans Christian Schmidt (V), Michael Aastrup Jensen (V), Kristian Pihl Lorentzen (V), Inger Støjberg (V), Preben Bang Henriksen (V), Peter Juel-Jensen (V), Mads Fuglede (V), Britt Bager (V), Thomas Danielsen (V), DF, NB og Lars Løkke Rasmussen (UFG)), og ingen stemte hverken for eller imod. Ved en fejl var Uffe Elbæk (UFG) og Sikandar Siddique (UFG) fraværende ved afstemningen om beslutningsforslaget.

Om baggrunden for nedsættelsen af Instrukskommissionen, om kommissoriet, om Instrukskommissionens konklusioner, for så vidt angår ministres forhold, og om Udvalget for Forretningsordenens og Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenens behandling af sagen henvises til Folketingstidende 2020-21, tillæg A, B 134 som fremsat.

2. Rigsrettens dom

Ved anklageskrift af 3. februar 2021 rejste advokat Anne Birgitte Gammeljord og advokat Jon Lauritzen under henvisning til Folketingets beslutning af 2. februar 2021 tiltale

mod Inger Støjberg for overtrædelse af ministeransvarlighedsloven i overensstemmelse med folketingsbeslutningen.

Ved Rigsrettens dom af 13. december 2021 blev Inger Støjberg straffet med fængsel i 60 dage for overtrædelse af § 5, stk. 1, i lov om ministres ansvarlighed.

Af Rigsrettens dom af 13. december 2021 fremgår bl.a. følgende om skyldsspørgsmålet:

»Efter det foran anførte stemmer 25 dommere for at finde Inger Støjberg skyldig i det anførte omfang i pkt. 1.1-1.6, og en dommer stemmer for at frifinde.

Afgørelsen af skyldsspørgsmålet træffes efter stemmeflertallet.

Inger Støjberg er herefter skyldig i forsætlig overtrædelse af ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, ved at være ansvarlig for, at Udlændingestyrelsen i perioden fra den 10. februar til den 18. marts 2016 iværksatte og fastholdt en indkvarteringsadministration, hvorefter der i et antal sager blev adskilt gifte eller samlevende par indkvarteret i asylsystemet, hvor den ene part var 15-17 år, i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og under tilsidesættelse af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglig forvaltning, proportionalitet og sagsoplysning.«

Straffen blev fastsat efter ministeransvarlighedslovens § 6, stk. 1, til ubetinget fængsel i 60 dage. Et flertal på 15 dommere fandt, at Inger Støjberg skulle idømmes en ubetinget fængselsstraf. Af disse 15 dommere stemte 10 dommere for at fastsætte straffen til fængsel i 3 måneder, og 5 dommere stemte for at fastsætte straffen til fængsel i 60 dage. 9 dommere stemte for at fastsætte straffen til fængsel i 60 dage, der gøres betinget, en dommer stemte for at fastsætte straffen til 10 dagbøder på hver 1.000 kr., og en dommer stemte for strafbortfald under hensyn til de foreliggende formildende omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til domsudskriftet omdelt i udvalget som UVP alm. del – bilag 1.

3. Udvalgets behandling af sagen

Folketingets formand har den 13. december 2021 videregivet domsudskriftet til udvalget, der behandler spørgsmål om et medlems tab af valgbarhed, jf. forretningsordenen.

Udvalget har behandlet spørgsmålet om, hvorvidt Inger Støjberg skal anses for at have tabt sin valgbarhed, i to møder.

De regler, der danner grundlaget for bedømmelsen af spørgsmålet om valgbarhed til Folketinget, er bestemmelserne i grundlovens § 30, stk. 1, og § 33, der lyder således:

»§ 30. Valgbar til folketing er enhver, som har valget til dette, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketing.«

»§ 33. Folketinget afgør selv gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.«

4. Politiske bemærkninger

Venstre og Det Konservative Folkeparti

Det er Venstre og Det Konservative Folkepartis opfattelse, at uanset hvilken partifarve man har og hvad man mener politisk, lever vi i et retssamfund, hvor lovgivningen skal overholdes. Det gælder for almindelige borgere såvel som for folketingsmedlemmer. Og det gælder i særlig grad for folketingsmedlemmer, der udøver myndighed, hvilket man gør som minister, hvor man både er en del af den lovgivende og den udøvende magt. Det er partiernes opfattelse, at uanset hvor legitim og vigtig ens politiske dagsorden er, må den udøves lovmedholdeligt. Venstre og Det Konservative Folkeparti er modstandere af barnebrude, men parrene skulle have været adskilt efter en individuel vurdering, som i øvrigt havde været lovlig.

Efter Rigsrettens dom mod Inger Støjberg afsagt den 13. december 2021 står det klart, at der blev truffet en ulovlig beslutning, og der skete som følge deraf en ulovlig forvaltning. Rigsretten har dømt, at denne ulovlige praksis skete som følge af forhenværende minister Inger Støjbergs beslutning, og at det dermed også var hendes ansvar. Det er en dom, som 25 ud af 26 dommere i Rigsretten er enige i – et dommerpanel, hvor der indgår 13 højesteretsdommere. Rigsretten har på dette grundlag idømt Inger Støjberg 60 dages ubetinget fængsel. Det er dermed en klar og alvorlig dom.

På baggrund af dommen har Venstre og Det Konservative Folkeparti drøftet spørgsmålet om værdighed i de respektive folketingsgrupper. Det følger af grundloven, at Folketinget skal tage stilling til dette. I respekt for grundloven har vi taget stilling, og i både Venstre og Det Konservative Folkeparti er det en enig folketingsgruppe, som er af den opfattelse, at det er uforeneligt med hvervet som folketingsmedlem at have fået en ubetinget fængselsdom. Enigheden gør, at det ikke er aktuelt at overveje at fritstille grupperne.

At udtrykke fortabt valgbarhed som følge af en ubetinget fængselsstraf følger den praksis, der har været fulgt i tidligere lignende sager. Som det fremgår af »Oversigt over afstemninger om tab af valgbarhed i tidligere sager« fra den 14. december 2021 fra Folketingets Administration, jf. UVP alm. del – bilag 4, har det foregået tilsvarende i tidligere sager, hvor folketingsmedlemmer er blevet idømt ubetinget fængsel, at Folketinget har bestemt, at vedkommende ikke var værdig til at sidde i Folketinget længere.

Det følger endvidere af den lovgivning, som et bredt flertal i Folketinget vedtog i 2018, at når kommunal- og regionsrådspolitikere bliver idømt ubetinget fængselsstraf, fortabes valgbarheden til kommunalbestyrelser og regionsråd.

Venstre og Det Konservative Folkeparti er bekendt med, at Liberal Alliance, der ikke har medlemmer i Udvalget til Valgs Prøvelse og dermed ikke har mulighed for at afgive bemærkninger, deler ovenstående synspunkter.

Venstre og Det Konservative Folkeparti er i øvrigt enige om at mene, at hvis Inger Støjberg efter endt afsoning stiller op til valg og opnår valg til Folketinget, er der ikke noget til hinder for, at hun kan genindtræde i Folketinget.

Socialdemokratiet

Det påhviler Folketinget at afgøre, om dets medlemmer i almindeligt omdømme er værdige til at sidde i Folketinget, hvis de som i dette tilfælde idømmes en frihedsstraf.

Der er i sagen afsagt en meget klar dom, hvor et stort flertal (25 ud af 26) af medlemmerne af Rigsretten er enige i skyldsspørgsmålet, og at der er sket en lovovertrædelse og et brud på ministeransvarlighedsloven. Der er afsagt en dom på ubetinget fængselsstraf i 60 dage.

Inger Støjberg har efter Socialdemokratiets opfattelse hermed tilsidesat de krav, man kan stille til et folketingsmedlem med hensyn til at efterleve de af Folketinget vedtagne love, og hun er efter partiets opfattelse »straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør [hende] uværdig til at være medlem af Folketinget«, jf. grundlovens § 30, stk. 1.

Det bemærkes desuden, at indstillingen samtidig læner sig op ad de regler, der gør sig gældende for kommunal- og regionsrådsmedlemmer, som mister deres valgbarhed i forbindelse med en ubetinget fængselsstraf.

En enig socialdemokratisk folketingsgruppe afgiver derfor den indstilling, at Inger Støjbergs mandat bortfalder, som følge af at hun har mistet sin valgbarhed.

Det er Socialdemokratiets opfattelse, at såfremt Inger Støjberg efter endt afsoning stiller op til valg og opnår valg til Folketinget, er der ikke noget til hinder for, at hun kan genindtræde i Folketinget.

Dansk Folkeparti

Dansk Folkeparti mener, at Inger Støjberg fortsat er værdig til at sidde i Folketinget.

Det bemærkes i den forbindelse, at Inger Støjberg med sin beslutning om at beskytte barnebrudene mod deres voksne ægtefæller handlede efter et klart og tydeligt politisk ønske fra et stort flertal i Folketinget, herunder bl.a. Socialdemokratiet. Inger Støjbergs hensigt om at beskytte mindreårige piger mod overgreb var prisværdig og politisk set rigtig, som det også nævnes af ni dommere i Rigsrettens dom og i indstillingen fra Udvalget for Forretningsordenen, som lå til grund for Folketingets beslutning om at rejse rigsretstiltale mod Inger Støjberg.

Dansk Folkeparti mener endvidere, at denne sag udstiller, at der ikke er ligebehandling af ministre, idet en lang række ministre tidligere har brudt ministeransvarlighedslovens § 5 uden at være blevet stillet for Rigsretten. I det nuværende Folketing findes der flere medlemmer, der har måttet træde tilbage som minister efter at have brudt ministeransvarlighedsloven, men hverken er stillet for Rigsretten eller er fundet uværdige til at sidde i Folketinget, herunder et medlem, som efterfølgende nu igen er blevet udnævnt til minister.

Hvis Inger Støjberg på denne baggrund findes uværdig til at sidde i Folketinget og der skal være ligebehandling af ministre, må det forventes, at langt flere ministre fremover vil blive stillet for Rigsretten samt fundet uværdige til at sidde i Folketinget.

På baggrund af ovenstående mener Dansk Folkeparti, at Inger Støjberg med adskillelsen af barnebrudene fra deres

voksne ægtefæller handlede politisk forståeligt, og Inger Støjberg er dermed fortsat værdig til at sidde i Folketinget.

Socialistisk Folkeparti

Socialistisk Folkeparti finder, at Inger Støjberg ikke er værdig til at sidde i Folketinget, jf. grundlovens bestemmelser om værdighed, idet hun har fået en relativt hård dom med ubetinget fængselsstraf. Vi har klare krav til kommunal- og regionsrådsmedlemmers valgbarhed i forbindelse med en ubetinget fængselsstraf, og krav til folketingsmedlemmer bør naturligvis ikke afvige herfra.

Socialistisk Folkeparti bemærker, at den hårde dom viser, at det var rigtigt at nedsætte Instrukskommissionen, og at to uvildige advokater vurderede, at der var grundlag for at rejse tiltale. Socialistisk Folkeparti bemærker ligeledes, at sagen muligvis kunne være endt på anden måde, men at Inger Støjberg bevidst overhørte talrige advarsler, ligesom et flertal på skandaløs vis blokerede for, at sagen kunne være blevet undersøgt tidligere.

Radikale Venstre

Radikale Venstres medlem af udvalget mener helt grundlæggende, at et folketingsmedlem, der ved Rigsretten dømmes for en forsætlig lovovertrædelse, ikke kan anses for værdig til at sidde i Folketinget. Det er skadeligt for demokratiet og for tilliden til politik. Herudover har Radikale Venstre den principielle holdning, at en fængselsstraf som udgangspunkt altid bør føre til, at et folketingsmedlem mister sin valgbarhed. Dette svarer til de regler, som gælder for kommunalt og regionalt valgte. Endelig bemærker Radikale Venstre, at der er tale om en sag, der havde store menneskelige omkostninger for de involverede par. Radikale Venstre finder således, at Inger Støjberg som følge af Rigsrettens dom må anses for uværdig til at være medlem af Folketinget.

Enhedslisten

I 2016 adskilte daværende udlændinge-, integrations- og boligminister Inger Støjberg unge asylpar uden individuel partshøring. Dermed handlede den forhenværende minister ulovligt.

Det havde store psykiske konsekvenser for de berørte par.

Efter mere end 200 udvalsspørgsmål og 6 samråd indkaldt af Enhedslisten, en udtalelse fra Ombudsmanden, en dom i byretten, en kommissionsundersøgelse og en dom i Rigsretten kan vi nu endelig sætte et punktum i sagen.

Enhedslisten finder Inger Støjberg uværdig til at sidde i Folketinget, fordi hun som minister har handlet ulovligt, og fordi hun har handlet uværdigt efter sin dom.

Enhedslisten mener derudover, at der er behov for at ændre grundlovens § 30. Det må principielt være op til vælgerne at afgøre, hvem der sidder i Folketinget, og der er behov for en grundig drøftelse af, om der skal være undtagelser herfra, og hvilke der i givet fald vil kunne være acceptable at fastlægge i et demokratisk samfund.

Nye Borgerlige

Det følger af grundlovens § 33, at Folketinget selv afgør, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed. Det følger af grundlovens § 30, stk. 1, at Folketinget kan bestemme, at valgbarheden mistes, hvis folketingsmedlemmet er straffet for en handling, der i »almindeligt omdømme« gør ham eller hende uværdig til at være medlem af Folketinget.

Det afgørende ved denne bedømmelse er ikke, hvorledes en handling er blevet straffet, men hvorledes handlingen vurderes.

Bedømmelsen af, hvilken handling der i »almindeligt omdømme« skal medføre fortabelse af valgbarhed, kan vanskeligt foretages af Folketingets medlemmer, særlig i tilfælde, hvor der i befolkningen ikke er enighed om handlingens alvor. Derudover indebærer en beslutning om, at et folketingsmedlem skal miste sin valgbarhed, altid et væsentligt indgreb i den demokratiske proces.

Nye Borgerlige mener principielt, at spørgsmål om, hvorvidt et folketingsmedlem er uværdig til at være medlem af Folketinget, først og fremmest er et anliggende mellem folketingsmedlemmet og folketingsmedlemmets vælgere.

På den baggrund kan Nye Borgerlige ikke støtte, at Inger Støjberg skal miste sin valgbarhed.

Frie Grønne

Den 13. december 2021 tog Frie Grønne initiativ til, at Udvalget til Valgs Prøvelse skulle drøfte Inger Støjbergs valgbarhed efter Rigsrettens dom af samme dato.

Straffen til Inger Støjberg blev fastsat efter ministeransvarlighedslovens § 6, stk. 1, til ubetinget fængsel i 60 dage. Frie Grønne mener derfor ikke, at Inger Støjberg er valgbar og værdig som medlem af Folketinget, efter at Rigsretten har kendt Inger Støjberg skyldig i forsætlig overtrædelse af ministeransvarlighedsloven. De regler, der danner grundlaget for bedømmelsen af spørgsmålet om valgbarhed til Folketinget, er bestemmelserne i grundlovens § 30, stk. 1, og § 33.

Frie Grønne anbefaler derfor, at resten af Folketinget hurtigst muligt tager stilling til, hvorvidt Inger Støjberg er værdig til at sidde i Folketinget. Frie Grønne indstiller til, at Inger Støjbergs mandat som medlem af Folketinget bortfalder, som følge af at hun har mistet sin valgbarhed.

Inger Støjbergs lovbrud fik store konsekvenser for udsatte mennesker i en ekstraordinær sårbar situation. De unge par blev adskilt i uvished om, hvad de gik i møde, hvilket har haft hårde psykiske konsekvenser for flere af dem og i de værste tilfælde er endt med selvmordsforsøg. Når en minister bryder ministeransvarlighedsloven, efterfølgende taler usandt og tilbageholder oplysninger for Folketinget og ender med at blive dømt skyldig, kan den pågældende hverken fortsætte som minister eller som menigt medlem af Folketinget.

Politikere har de senere år vedtaget, at borgere for bestandig udelukkes fra at få statsborgerskab og dermed demokratisk deltagelse, hvis man f.eks. idømmes 10 dages ubetinget fængsel, og så mener Frie Grønne, at samme standard bør gælde for medlemmer af Folketinget. Dermed kan man ikke efter en dom på 60 dages ubetinget fængsel fortsat være en del af Danmarks demokratiske forsamling som lovgiver.

Endvidere mener Frie Grønne, at vi også fremadrettet bør have en principiel diskussion om, hvorvidt man kan komme tilbage til Folketinget efter at have afsonet sin dom. En politibetjent, der fejler i tjeneste og på baggrund deraf idømmes 60 dages ubetinget fængsel, kan ikke vende tilbage til tjeneste efterfølgende, hvorfor det er nødvendigt at diskutere, hvorvidt en politiker kan.

Frie Grønne håber, at Folketingets partier vil gå til spørgsmålet om Inger Støjbergs valgbarhed med den samme indstilling, som de ville, hvis det havde været en politiker fra den modsatte fløj. Det ville være værdigt for retsstaten Danmark og for demokratiet i sin helhed.

Frie Grønne har tidligere foreslået at oprette en forfatningsdomstol, som uden om det politiske flertal skal kunne rejse sager og dømme politikere. Men så længe vi ikke har denne mulighed, må Folketinget naturligvis drage konsekvensen af den ubetingede og entydige dom fra Rigsretten og følge grundloven.

Indstilling

Af et *flertal* (udvalget med undtagelse af DF og NB):

Inger Støjbergs mandat som medlem af Folketinget bortfalder, som følge af at hun har mistet sin valgbarhed.

Lennart Damsbo-Andersen (S) fmd. Annette Lind (S) Jens Joel (S) Leif Lahn Jensen (S) Jeppe Bruus (S)

Kirsten Normann Andersen (SF) Andreas Steenberg (RV) Rosa Lund (EL) Sikandar Siddique (FG)

Peter Juel-Jensen (V) nfmd. Jan E. Jørgensen (V) Eva Kjer Hansen (V) Preben Bang Henriksen (V) Karsten Lauritzen (V)

Bent Bøgsted (DF) Mai Mercado (KF) Pernille Vermund (NB)

Liberal Alliance, Alternativet, Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	39	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Kristendemokraterne (KD)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	14	Siumut (SIU)	1
Enhedslisten (EL)	13	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Nye Borgerlige (NB)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5
Liberal Alliance (LA)	3		